
LİSE ÖĞRENCİLERİNİN AKADEMİK BAŞARISIZLIKLARI VE NEDENLERİNE BAKIŞLARI

Yrd.Doç.Dr.Şuheda ÖZBEN
D.E.Ü.Buca Eğitim Fakültesi
Eğitim Bilimleri Bölümü Öğretim Üyesi

ÖZET

Bu çalışmada, öğrencilerin akademik başarısını olumsuz yönde etkileyen faktörler, İzmir liselerinde okuyan 333 öğrenci üzerinde incelenmiştir.. Veri toplama aracı olarak bilgi formu geliştirilmiş ve uygulanmıştır.

Araştırmanın temel amacı, öğrenci başarısının olumsuz etmenlerini incelemek ve sonra bu etmenlerin olumsuz etkilerini giderebilecek bazı öneriler sunmaktır.

Sonuç olarak, derse yetersiz katılım, öğretmenin, yöntemindeki hatalar, öğrenmeye desteğin yetersizliği temel bilgi yokluğu ve öğrenme ortamının olumsuz koşulları gibi bazı etmenler araştırmaya katılan öğrenciler tarafından başarısızlığın en önemli nedeni olarak gösterilmiştir.

SUMMARY

The Assesment of the Main Reasons for Lycee Students'Academic failure.

In this study, we tried to learn about the negative factors of the lycee students' academic achievement. An instrument was developped together data on 333 selected lycee students in İzmir.

The aim of the study is to examine the negative factors of students' achievement and then to suggest some measures to overcome their negative effects.

ve yüzde olarak sunulmuştur. Bu bulgulara göre sınıf içi çalışmalara ara sıra katılım, çok az katılım ve hiç katılmam cevabını verenler % 49'dur. Bu veriye göre sınıfın yarısının derse katılmadığı düşünülürse katılımcı öğrenci, tipini yetiştirme açısından anne baba ve öğretmenlere önemli görevler düşecektir. Öğretmenlerin öğrencileri daha çok motive etmeleri için önlem almaları ve iyi bir öğrenme ortamı yaratmaları gerekir.

TABLO 1

ÖĞRENCİLERİN SINIF İÇİNDEKİ ÇALIŞMALARA NE ÖLÇÜDE KATILDIĞI

	Sayı	Yüzde
Her zaman	42	13
Ara sıra	108	32
Çoğu zaman	124	37
Çok az	51	15
Hiç katılmam	5	2
Cevapsız	3	1
Toplam	333	100

333 öğrenciden 159 öğrenci sınıf çalışmalarına katıldığını söylemiştir. Geriye kalan 174 öğrencinin Tablo 2'de sınıf çalışmalarına katılmama nedenleri görülmektedir. Adı geçen öğrencilerin % 23'ü öğretmene ve sınıfa karşı mahcup olmama isteğini, % 34'ü sınıfta bildiklerini söylemekten, öğretmene soru sormaktan, tartışmaktan çekinmeyi, % 43'ü nedenini bilmedikleri sıkıntı, kaygı ve korkularını sınıf içi çalışmalara katılmama nedenleri olarak belirtmişlerdir. Bu bilgilere göre, öğretmenlerin sınıf içi tutum ve hataları yeniden gözden geçirilebilir.

TABLO 2

ÖĞRENCİLERİN SINIF ÇALIŞMALARINA KATILMAMA NEDENİ

	Sayı	%
1-Öğretmene ve sınıfa karşı mahçup olmak istemediğinden	40	23
2-Sınıfta bildiklerini söylemekten, öğretmene soru sormaktan, tartışmaktan çekiniyorum,	60	34
3-Nedenini bilmediğim sıkıntı, kaygı ve korkularım var.	74	43
Toplam	174	100

"Öğretmenlerin olumsuz davranışları, bilgi yetersizliği, çocuklara ve mesleğine karşı ilgisiz tutumu, öğrencileri başarısızlığa ve okuldan kaçmaya iten etmenlerdir. Öğrenciler arasında ayırım yapmak, sınıf içinde yalnız başarılı öğrencilerle ilgilenmek,, sınıf düzeyini belirleyememek, öğrencileri tanımadan öğretim yapmak, planlı ve programlı bir çalışma yapamamak en çok karşılaşılan öğretmen hatalarıdır."¹ Ayrıca; öğretmenin anlamsız kural ve sınırlılıklar koyması, aşırı reddedici ya da koruyucu davranışlar içinde olması, çocuklara değer vermeme, onları horlama, haksız yere eleştirme, başkalarıyla karşılaştırma, alay etme, notu baskı aracı olarak kullanma, sınıftaki çalışmalarda bütünüyle akademik öğrenmelere yer verme öğrencinin ruhsal gelişimini olumsuz yönde etkilemektedir. Bunlara başka benzerleri de eklenebilir.

Örneğin; bir çokluğu durmadan azarlamak, her hareketinde kusur bulmak çocukta kararsızlık ve sebatsızlık belirtilerini meydana getiren en kolay yoldur. Bağırıp çağırma, öfkelenme ne kadar normal olursa olsun, çocukta şaşkınlık ve sersemlik meydana getirir. Kekemelik, kararsızlık ve sebatsızlığın bir başka belirtisidir.² Bu araştırmada okul başarısını olumsuz yönde etkileyen öğretmenlerle ilgili faktörler Tablo ³'de yer almaktadır.

1-Norma Razon ön ver s.19.

2-John J.B.Morgan Ph.D.Çev: Cezmi Tahir Berklin İntibaksız Öğrencinin Psikolojisi İstanbul 1962, M.E.Basımevi, s.192.

TABLO 3
ÖĞRETMENLERLE İLGİLİ OLUMSUZ FAKTÖRLER

	Sayı	%
1-Konuları hızlı işliyor, anlayıp anlamadığımızı sormuyorlar	93	36
2-Bizi sürekli eleştirip alay ediyor, azarlayıp küçük düşürüyorlar.	36	14
3-Sadece iyi öğrencilerle ilgileniyorlar.	122	50
Toplam	258	100

75 öğrenci öğretmenlerle ilgili sorununun olmadığını belirtmişlerdir.

Tablo 3'den anlaşılacağı gibi öğrencilerin % 36'sı öğretmenlerin konuları hızlı işlediklerini, öğrencilere anlayıp anlamadıklarını sormadıklarını söylemişlerdir. Öğrencilerin % 14'ü öğretmenlerinin kendilerini sürekli eleştirip alay ettiklerini azarladıklarını, küçük düşürdüklerini ifade etmişlerdir. Ayrıca araştırmaya katılan öğrencilerin % 50'si öğretmenlerinin sadece başarılı olan öğrencilerle ilgilendiklerini belirtmişlerdir.

Tablo 4, öğrencilerin derslerine kimin yardımcı olduğunu vermektedir.

TABLO 4
ÖĞRENCİLERİN DERSLERİNE KİMİN YARDIMCI OLDUĞU

Kimin Yardımcı olduğu	Sayı	Yüzde
Aile	29	9
Arkadaş	26	8
Evde özel ders	12	4
Özel dersane	21	6
Hiç kimse	232	70
Cevapsız	13	3
Toplam	333	100

Tablo 4 öğrencilerin % 9'una derslerinde ailesinin, % 8'ine arkadaşlarının yardımcı olduğunu, % 4'ünün evinde özel ders aldığını, % 6'sının özel dersaneye gittiğini % 70'ine hiç kimsenin destek olmadığını vermektedir. Derslerine çalışırken hiç kimseden yardım alamayan bu % 70 öğrencinin varlığı, öğretmenlerin sınıf içi katılımı sağlamalarını ve olabildiğince bu çocuklara destek olmalarını gerektirmektedir.

TABLO 5

OKUL BAŞARISINI ETKİLEYEN AİLE İLE İLGİLİ OLUMSUZ FAKTÖRLER

	Sayı	%
1-Evimizde ders çalışmaya uygun bir ortam yok.	33	20
2-Ailemizin bölünmesi, ayrılıklar, yalnızlıklar ve benzeri sonuçlar çalışmama engel oluyor.	38	23
3-Evimizde hiç kimse derslerime, ödevlerime yardımcı olmuyor.	93	57
Toplam	164	100

333 öğrenciden 169'u ailesiyle ilgili okul başarısını etkileyen bir faktörün olmadığını belirtmişlerdir.

Örnekleme giren öğrencilerin % 20'sinin evinde ders çalışmaya uygun bir ortam bulunmamaktadır., Öğrencilerin % 23'ünün başarısına ailelerinin bölünmesi, ayrılıklar, yalnızlıklar ve benzeri sorunlar engel olmaktadır. Öğrencilerin % 57'sinin derslerine, ödevlerine aileden hiç kimse yardımcı olamamaktadır.

Ailelerin çocuklarını evde iyi bir çalışma ortamı ve yeri sağlamaması, okulla iyi ilişkiler kurmaması başarısızlığa yol açabilir. Anne-baba arasındaki tutarsızlıklar, huzursuzluklar, çocuk eğitimi konusundaki anlaşmazlıklar başarısızlığa yol açan durumlardandır. Çocuğun başarılı kardeşleriyle kıyaslanması ve küçük düşürülmesi, aşırı ya da yetersiz sevgi, ilgi ve şevkat gösterilmesi de olumsuz faktörlerdendir. Çocuğun yeteneklerinin ve olgunluk düzeyinin üstünde zorlanması ve aşırı bir başarı beklentisi, çocukta kaygı yarattığı için başarısını düşürmektedir. Bu konuda yapılması gereken, öğrencinin okul başarısızlığının temelinde yatan aile sorununu çözümlenektir.

Okul başarısını engelleyen okulla ilgili olumsuz faktörler Tablo 6'da sunulmuştur.

TABLO 6

OKUL BAŞARISINI ETKİLEYEN OKULLA İLGİLİ OLUMSUZ FAKTÖRLER

	Sayı	%
1-Dersler çok zor ve çok ödev veriliyor	105	36
2-Laboratuvar, araç, gereç yetersiz	45	15
3-Ders konuları bana ilginç gelmiyor.	28	10
4-Sınıf kalabalık gürültülü, dersleri iyi dinleyemiyorum.	111	39
Toplam	289	100

44 öğrenci okulla ilgili olumsuz bir faktörden etkilenmediğini belirtmiştir. geriye kalan 289 öğrencinin % 39'u sınıf kalabalık, gürültülü, dersleri iyi dinleyemiyorum demektir. Öğrencilerin % 36'sı dersleri çok zor bulmakta ve okulda çok ödev verilmesini başarısı için bir engel olarak görmektedir. Laboratuvar, araç gereç yetersiz diyenler % 15, ders konuları bana ilginç gelmiyor diyenler ise % 10'u bulmaktadır.

TABLO 7

OKUL BAŞARISINI ETKİLEYEN ÖĞRENCİLERİN KENDİSİYLE İLGİLİ OLUMSUZ FAKTÖRLER

	Sayı	%
1-Türkçeyi öğrenim için yeterli düzeyde bilmiyorum	24	11
2-Derslerde konulara temel olan ön bilgim yok.	132	61
3-Sosyal ve sportif faaliyetlerden dolayı derslerime yeterince eğilemiyorum	61	28
Toplam	217	100

Buna göre 116 öğrenci kendisiyle ilgili bir sorununun olmadığını ifade etmiştir. 217 öğrenci başarısını engelleyen sorunlar olarak Türkçeyi öğrenim için yeterli düzeyde bilmiyorum (% 11), derslerde konulara temel olan ön bilgim yok (% 61), sosyal ve sportif faaliyetlerden dolayı derslerime yeterince eğilemiyorum (% 28) gibi seçenekleri cevaplamışlardır.

TABLO 8

OKUL BAŞARISINI ETKİLEYEN SINIF ARKADAŞLARI İLE İLGİLİ
OLUMSUZ FAKTÖRLER

	Sayı	%
1-Konuşmalarımın alay ediyorlar.	22	21
2-Benimle arkadaş olmak istemiyor ve yardımcı olmuyorlar.	8	7
3-Davranışlarımı yanlış değerlendiriyor, anlamıyorlar.	37	36
4-Buna farklı gözle bakıyor, çeşitli isimler takıyorlar.	37	36
Toplam	104	100

Bu tabloda, 229 öğrencinin sınıf arkadaşlarıyla ilgili bir sorununun olmadığını belirlemiştir. Tablo 8'deki verilere göre sınıf arkadaşlarıyla sorunları olanlar, bu sorunları konuşmamla alay ediyorlar (% 21), benimle arkadaş olmak istemiyor ve yardımcı olmuyorlar (% 7) davranışlarımı yanlış değerlendiriyor ve anlamıyorlar (% 36), bana farklı gözle bakıyor ve çeşitli isimler takıyorlar (% 36) olarak sıralamışlardır.

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu araştırmayla elde edilen başlıca sonuçlar şöyle özetlenebilir:

1-Araştırmaya katılan öğrencilerin % 49'u sınıf içi çalışmalara çok az, ya da hiç katılmamaktadır. Katılmama nedenlerinden en önemlisi, öğrencilerin nedenini bilmedikleri sıkıntı, kaygı ve korkularıdır. Anksiyete, çokluğun okul çalışmalarına

kendisini vermesini olanaksız kılabılır. Okuldaki başarısı hızla düşebilir.¹ Literatür incelendiğinde yüksek kaygının öğrenci başarısını düşürdüğü görülebilir. Öğretmenin kusursuzluk beklemezsizin öğrencilerin sınıf çalışmalarına katılmasını sağlaması gerekir.² Kusursuzluk beklentisi sonucunda öğrenciler derse katılmama nedeni olarak öğretmene ve sınıfa karşı mahçup olmak istemediğinden (% 23), sınıfta bildiklerini söylemekten, öğretmene soru sormaktan, tartışmaktan çekiniyorum (% 34) diyebilmişlerdir.

2-Öğrencilerin akademik başarılarını olumsuz yönde etkileyebilen öğretmen hataları arasında sadece iyi olan öğrencilerle ilgilenmeleri, konuları hızlı işlemeleri, öğrencilere anlayıp anlamadıklarını sormamaları gelmektedir. Öğretmenin sınıf içinde bilgi kaynağı olma gibi rolünü her öğrenci için gerçekleştirebilmesi gerekir, ayrıca unutulmaması gereken bir nokta da, aynı ortamdaki her öğrenci aynı başarı düzeyine ulaşamaz. Başarı için çocukta okul fobisinin gelişmemesi gerekir. Çocukların kendilerine sorularak elde edilen okul fobisinin nedenlerini şöyle belirlenmiştir: 1-Sert öğretmen, 2-Başarısızlık korkusu, 3-Çocukların sert ve kaba davranışları, 4-Okul hizmet görevlilerinin davranışları, 5-Yol korkusu, 6-Bedensel kusur ve eksiklikleriyle alay edilmesi³

3-Öğrencilerin % 70'i ders çalışırken hiç kimseden yardım alamamaktadır. Çocuğun ödevini yapmak, derslerine çalışmak ne anne babanın, ne de öğretmenin görevidir. Ama çocuğun ilgiye, desteğe ihtiyacı vardır. Ona yol gösterilmeli, ödevini yine kendisinin yapması sağlanmalıdır. Bu sorumluluk çocuğa kazandırılmalıdır.

4-Okul başarısını olumsuz yönde etkileyen faktörler arasında sınıfların kalabalık, gürültülü olması, derslere temel olan ön bilginin olmaması ve sınıf arkadaşlarının olumsuz etkilerinin bulunduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin % 61'inin başarısızlık nedeni olarak derslere temel olan ön bölgi yok demeleri oldukça düşündürücüdür. Okul döneminde hem öğretim hem de öğrenme aksaklıkların belirleyerek düzelterek yollar bulunmadıkça bu düzen büyük bir olasılıkla zamanla daha da büyüyen bireysel ayrılıklar yaratmaya devam edecektir.⁴

1-Sula Wolff. **Problem Çocuklar ve Tedavi** (Çev. Ayhan Oral, seçkin Kara) Say Kitap, İstanbul, 1986, s.237.

2-Süleyman Eripek **Eğitim Psikolojisi**. Anadolu Üniversitesi Yayınları no: 185, Ankara 1987, s.59.

3-Tuncel Altunköprü, **Çocuğun Başarısı Nasıl Sağlanır**. Altunköprü Yayınları 1984, s.118.

4-Benjamin S.Bloom **İnsan Nitelikleri ve Okulda Öğrenme** (Çev: Durmuş Ali Özçelik) Milli Eğitim Basımevi, s.9, Ankara, 1979.

ÖNERİLER

1-Öğrenci başarısını artırabilmek için anne-baba ve eğitimciler katılımcı bir öğrenci tipini daha çok destekleyerek yetiştirmeye çalışabilirler.

2-Anne-babalar okulda neler yaptığını çocuğuna düzenli olarak sorarak onunla ilgilendiklerini gösterebilirler.

3-Anne-babalar okul-aile birliği toplantılarına katılarak çocuğun durumunu daha yakından izleyebilirler.

4-Evde çalışmaya uygun bir sevgi ve güven ortamı hazırlamalı, aile bireyleri arasında neşeli ve sağlıklı bir iletişim kurulmalı, çocuğun temel ihtiyaçları evde karşılanarak onun kendisini geliştirmesine yardım edilmelidir.

5-Öğretmenler, öğretimi daha çok bireyselleştirebilirler.

6-Öğretmenlerin öğrencilerine kazandırmak istedikleri davranışlarda onlara yaşantılarıyla model olmaları uygun olur. Öğrencinin doğru davranışlarını da pekiştirmelidirler.

7-Öğretmenler, sınıf ve okul ortamını, geliştirmeye açık, ruh sağlığını besleyen, öğrencilerin kendilerini gerçekleştirmelerine olanak veren bir ortam haline getirmeye çalışmalıdırlar.

KAYNAKÇA

- 1-Altınköprü, Tuncel. **Çocuğun Başarısı Nasıl Sağlanır**. Altınköprü Yayınları, 1984.
- 2-Bloom, S.Benjamin. **İnsan Nitelikleri ve Okulda Öğrenme** (Çev: Durmuş Ali Özçelik) Milli Eğitim Basımevi, Ankara, 1979.
- 3-Eripek, Süleyman. **Eğitim Psikolojisi**. Anadolu Üniversitesi Yayınları. No: 185. Ankara, 1987.
- 4-Fidan, Nurettin. **Okulda Öğrenme ve Öğretme**. Ankara. 1986.
- 5-Morgan, J.B.John. **İntibaksız Öğrencinin Psikolojisi** (Çev.) Cezmi Tahir Berklin İstanbul, M.E.Basımevi, 1962.
- 6-Razon Norma. "Öğrenme Olgusu ve Okul Başarısını Etkileyen faktörler" C.II, s.63, **Eğitim ve Bilim**, Ocak 1987.
- 7-Wolff sula, **Problem çocuklar ve Tedavi (Çocuk ve Stres)** (Çev: Ayhan Oral, Seçkin Kara) Say Kitap, İstanbul 1986.

EK-1

BİLGİ FORMU

1)Sınıf içinde yapılan çalışmalara (ders anlatma, soru sorma, okuma, tartışma gibi) ne ölçüde katılıyorsunuz, işaretleyiniz.

- () 1-Her zaman
() 2-Ara sıra
() 3-Çoğu zaman
() 4-Çok az
() 5-Hiç katılmıyorum.

2)Sınıfta yapılan çalışmalara çok az katılıyor ya da hiç katılmıyorsanız nedenini işaretleyiniz.

- () 1-Öğretmene ve sınıfa karşı mahçup olmak istemediğimden.
() 2-Sınıfta bildiklerimi söylemekten, öğretmene soru sormaktan, tartışmaktan çekiniyorum.
() 3-Nedenini bilmediğim sıkıntı, kaygı ve korkularım var.

3)Okul dışında derslerinize çalışırken size kim yardım ediyor, belirtiniz.

- () 1-Ailem
() 2-Arkadaşım
() 3-Evde özel ders alıyorum.
() 4-Dershaneye gidiyorum.
() 5-Hiç kimse

4)okul başarınızı olumsuz yönde etkileyen ailenizle ilgili faktörleri işaretleyiniz.

- () 1-Evimizde ders çalışmaya uygun bir ortam yok.
() 2-Ailemizin bölünmesi, ayrılıklar, yalnızlıklar ve benzeri sorunlar çalışmama engel oluyor.
() 3-Ailemizden hiç kimse derslerime, ödevlerime yardımcı olmuyor.

5)Okul başarınızı olumsuz yönde etkileyen kendinizle ilgili faktörleri gösteriniz.

- () 1-Türkçe'yi öğrenim için yeterli düzeyde bilmiyorum.
- () 2-Derslerde konulara temel olan ön bilgim yok.
- () Sosyal ve sportif faaliyetlerden dolayı derslerime yeterince eğilemiyorum.

6)Okul başarınızı olumsuz yönde etkileyen okulla ilgili faktörleri işaretleyiniz.

- () 1-Dersler çok zor ve çok ödev veriliyor.
- () 2-Laboratuvar, araç, gereç yetersiz
- () 3-Ders konuları bana ilginç gelmiyor.
- () 4-Sınıf kalabalık, gürültülü, dersleri iyi dinleyemiyorum.

7)Okul başarınızı olumsuz yönde etkileyen öğretmenlerle ilgili faktörler hangileridir?

- () 1-Konuları hızlı işliyor, anlayıp anlamadığımı sormuyorlar.
- () 2-Bizi sürekli eleştirip alay ediyor, azarlayıp küçük düşürüyorlar.
- () 3-Sadece iyi öğrencilerle ilgileniyorlar.

8-Sınıf arkadaşlarınızın sizi en çok rahatsız eden ve başarınızı olumsuz yönde etkilediğini düşündüğünüz tavırları hangileridir?

- () 1-Konuşmamla alay ediyorlar.
- () 2-Benimle arkadaş olmak istemiyor ve yardımcı olmuyorlar.
- () 3-Davranışlarımı yanlış değerlendiriyor, anlamıyorlar.
- () 4-Bana farklı gözle bakıyor, çeşitli isimler takıyorlar.